

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 44, godina XXII
novembar, 2017. [str. 151-
154]

© Monos 2017

Miralem Mejremić, 40 godina Muzičke škole u Gračanici

„Avicena“, Sarajevo, 2017.

Iako izlazi u povodu značajnog jubileja jedne kulturno-obrazovne institucije, koja je dala pečat kulturnom životu Gračanice i njene okoline, ova monografija je više od jedne prigodničarske knjige. Autor se potrudio, pošto je i sam lijepe godine ostavio u ovom kolektivu, da ispiše jedno zanimljivo štivo koje obiluje mnoštvom činjenica, važnih za kulturnu historiju ovoga grada i ove općine. U središtu pažnje je historija jednog malog školskog kolektiva (po broju zaposlenih), a velikog po njegovoj misiji u zadnjih 40 godina. Ispisujući historiju škole, držeći se provjerene metodologije – izlažući građu po školskim godinama i karakterističnim periodima – od prve do četrdesete, autor je pokušao dati vjerodostojan odgovor na pitanje: da li je i u kojoj je mjeri ova škola ispunila svoju zadaću koju su joj postavili (ili kako su zamišljali) njeni osnivači, odnosno oni kulturni entuzijasti ovoga grada, koji su je, prije 40 godina, utemeljili, boreći se bar u prvim godinama da škola, i pored raznih neprilika, opstane, da dobije pored takozvanog instruktivnog i verifikovan zakonski status, da stane na svoje noge kao samostalna kulturno-obrazovna institucija, osposobljena da ostvaruje svoju specifičnu ulogu u kulturno-obrazovnom sistemu i društvenom životu grada i općine Gračanica, ne samo u vremenima svoga nastanka – već trajno i dugoročno...

U historijskom smislu, 40 godina nije dugačak period. Ali period od kraja sedamdesetih godina prošlog stoljeća, pa do danas nije samo specifičan po tome što se poklapa sa prelazom iz jednog u drugi milenij, već zato što sam po sebi, u historijskom smislu, predstavlja jedno turbulentno vrijeme u kojem je došlo do sloma ne samo jednog društvenog sistema (u svjetskim i evropskim razmjerama, sa padom Berlinskog zida 1989. godine), već i slomom jedne velike države na ovim prostorima. Obilježeno je i sticanjem nezavisnosti Bosne i Hercegovine i krvavim ratom za očuvanje i odbranu te nezavi-

snosti. Uistinu, mnogo i premnogo historije u tako malom vremenskom okviru.

Muzička škola u Gračanici, osnovana kao socijalistička institucija, sa svim obilježjima jednog sistema – kojeg više nema – preživjela je sve te promjene, čak i teško ratno vrijeme u kojem po pravilu „muze začute“, dok topovi grme (a nije začutala) i razvila se u, danas uglednu kulturno-obrazovnu ustanovu, isprofilisanu za jednu specifičnu djelatnost, koja je u međuvremenu, sticajem sretnih okolnosti, dobila i svoj „krov nad glavom“, ali i ono mjesto u kulturnom životu grada i općine Gračanica, a možemo reći i šire zajednice, koje joj, uistinu i pripada.

Autor je, s razlogom, malo više pažnje posvetio u knjizi samom činu osnivanja ili rađanja ove škole, iako nažalost, iz objektivnih razloga nije mogao doći do svih arhivskih dokumenta, koji su se zagubili ili zauvijek nestali u vihoru rata od 1992. – 1995. godine.

U kakvom je društvenom ambijentu formirana ova škola? Bile su to godine nekog političkog entuzijazma u socijalističkoj Jugoslaviji poslije usvajanja Ustava 1974., kada se vjerovalo da su sve političke, pa i ekonomske krize u zemlji konačno prevaziđene na principima samoupravljanja, pogotovo nakon usvajanja Zakona o udruženom radu – prve, ali izgleda i posljednje zakonske radničke kodifikacije po kojoj je počeo preustroj kompletne društveno-ekonomske konstitucije bivše nam zajedničke države.

U Gračanici se, osim tog općepolitičkog razmaha i zamaha, osjećao i vidan društveni i ekonomski napredak. Nakon 1970. godine, nekoliko zanatskih preduzeća, ustvari većih zanatskih manufaktura (obučara, krojača, stolara, bravara i građevinaca) „iseljava“ se iz centra čaršije ka južnoj periferiji grada, na kojoj se počinje razvijati industrijska zona sa moderno opremljenim pogonima i sa višestruko povećanim brojem radnika – mahom mladih i kvalifikovanih u tada već razvijenoj Gimnaziji i Školi učenika u privredi. Gračanica definitivno, kao jedna

od posljednjih općina, odnosno općinskih centara u Republici BiH, dobija asfaltni izlaz u svijet (1975.), počinje izgradnja asfaltnih puteva i prema nekim većim selima, zaokružuje se mreža punih osnovnih škola, Gračanica postaje prepoznatljiva kulturna sredina u BiH, u grad dolaze poznati književnici, umjetnici i muzičari iz cijele zemlje itd.

Pečat snažnom kulturno-obrazovnom zamahu općine, daje, u to vrijeme Narodni univerzitet, postižući izvanredne rezultate u obrazovanju odraslih kroz razne oblike djelovanja: registrovane Osnovne škole za obrazovanje odraslih, velike akcije prosvjećivanja poljoprivrednog stanovništva, a posebno žena na selu, obučavanje radnika za razne kvalifikacije koji su po tom osnovu odmah dobijali posao u Sloveniji i Hrvatskoj, a što se tiče kulture kroz zamah bibliotekarstva i kinofikacije sela... Bile su to početne godine lokalne radio stanice (osnovana 1969.), koja je spadala u red najboljih rado-difuznih ustanova u BiH, dok je Biblioteka po broju knjiga među prvima u BiH dostigla, gotovo nedostižan cilj: jedna knjiga, na jednog stanovnika općine. U to vrijeme imala je zavidan broj čitalaca i područnu mrežu bibliotečkih odjeljenja u gotovo svim većim selima i radnim organizacijama, u to vrijeme nabavljen je i čuveni bibliobus, pokretna biblioteka u većem kombi vozilu sa knjigama, koje je po ustaljenom redu vožnje obilazilo ona sela u kojima nije bilo uslova za stalne punktove biblioteke. Bilo je to vrijeme kada ponovo oživljavaju kulturno-umjetnička društva, pa i KUD „Adem Alić“, koje je godinama tavorilo i već bilo prestalo sa radom. U Gračanici su se u to vrijeme uveliko vršile političke pripreme, ali i konkretne aktivnosti na obezbjeđenju sredstava za izgradnju novog Doma kulture. Od svih navedenih oblika rada Narodnog univerziteta, poseban značaj i funkciju imala je Škola za obrazovanje odraslih, koja je u početku osnovana sa instruktivnom nastavom, da bi se potom registrovla kao samostalna osnovna škola za odrasle, sa

vlastitim prostorom, nastavnim kadrom i bila verifikovana za izdavanje vlastitih svjedočanstava, nastavljajući i dalje djelatnost u okviru Narodnog univerziteta.

U takvom ambijentu, u okviru ove, tada jako ugledne ustanove, rađa se ideja da se, uz osnovnu školu za obrazovanje odraslih, pokrene i osnovna muzička škola, koja bi zadovoljavala sve izražene potrebe u kulturnom zamahu općine. Inicijator je bio prvi direktor Narodnog univerziteta Nesib Suman, koji je tu ideju i osmislio sa svojim saradnicima, stvarajući povoljnu klimu za njenu realizaciju.

Trebalo je dosta entuzijazma i strpljivog rada, kako na stvaranju prostornih materijalnih i kadrovskih uslova, tako i u rješavanju organizaciono-statusnih pitanja škole da bi se ona, nakon osnivanja postepeno „uvodila“ u oficijelni obrazovni sistem, te da bi svjedočanstva te škole bila zakonski priznata i validna. Dakako, koristila su se iskustva stečena u postupku osnivanja i rada Osnove škole za obrazovanje odraslih. I ta škola počela je sa takozvanom instruktivnom nastavom – da bi kasnije stekla uslove za punu verifikaciju i nastavu i njenih svjedočanstava. Prema zamisli osnivača Muzičke škole, i ta škola je trebalo da pređe taj put: od instruktivne nastave do verifikovane škole. Dakle, primarni cilj osnivača nije bio samo organizovanje instruktivne nastave, već zakonski priznata škole. Rukovodeći se tim ciljem, oni koji su došli na rukovodne dužnosti u Narodnom univerzitetu poslije Nesiba Sumana (Aleksandar Popović, a posebno Omer Hamzić), morali su definitivno riješiti status škole i uklopiti je u tadašnje zakonske okvire. Dakako, sve varijante su dolazile u obzir, osim gašenja škole. Jedinствен stav kako Univerziteta, tako i općinskih vlasti bio je da škola mora opstati, neovisno da li u okviru ili izvan Narodnog univerziteta. Pitanje, kome će škola u konač-

Sa promocije Monografije Muzičke škole 19. 5. 2017., slijeva nadesno O. Hamzić, M. Merjemić, E. Šaković

nici pripasti, niko nije ni postavljao. Bitno je da se ne gasi i da nastavi sa radom.

Ulaskom muzičke škole u sastav Radne organizacije Udruženja osnovna škola, „kriza statusa“ škole definitivno je skinuta sa dnevnog reda. Bio je to odlučujući momenat za dalji opstanak škole. Završetkom takozvane univerzitetske faze, 1979. godine, osnovna muzička škola ulazi u redovan obrazovni sistem, čime se, osim statusa, kvalitetno rješava i pitanje sigurnog i redovnog finansiranja njene djelatnosti.

Autor je u ovoj knjizi posebnu pažnju posvetio upravo toj prvoj postuniverzitetskoj fazi u razvoju škole. Uz stabilno finansiranje, uslijedilo je brže kadrovsko jačanje škole, koja je zauzimala sve zapaženije mjesto, kako među 13 osnovnih škola u okviru Radne organizacije Udružene škole, tako i u kulturnom životu grada i općine. Ni jedna značajnija priredba, kulturni događaj, svečana akademija nije mogla proći bez nastupa đaka i nastavnika Muzičke škole.

Iako je bila prinuđena da privremeno prekine svoj redovan rad u toku rata (1992. – 1995.), njeno postojanje, njeni tragovi su se osjećali i u tom periodu. Iako se nije mogla izvoditi redovna nastava, nastavnici koji su ostali na radu u školi, sa svojim đacima

organizovali su muzičke priredbe za borce i građane, stvarali i komponovali patriot-ske pjesme...Uprkos granatama i ratu. Odmah poslije rata, škola se aktivirala u svom punom kapacitetu i brzo se konsolidovala. Podrška koju je dobila ne samo u strukturu vlasti, već i od roditelja talentovanih đaka, govori koliko je duboke tragove ostavila u ovoj sredini. Uporedo sa uspjesima na mnogim takmičenjima mladih muzičara i učešća u kulturnom životu općine i grada, ta je podrška sve više jačala, dobijajući i konkretne forme i oblike. To je na neki način i institucionalizovano kroz Udruženje građana „Polifinija“, putem kojeg se podržavaju i podstiču sve značajnije aktivnosti ove škole, kada su u pitanju njeni nastupi izvan Gračanice. Istaknutu ulogu u tome imale su dr. Nizama Salihfendić i Lady Miloška Nott, koje su, kroz to udruženje, između ostalog, inicirale i snažno podržale i izgradnju novog namjenskog objekta za Muzičku školu.

Izlazak iz podstanarskog statusa i dobijanje vlastitog krova nad glavom, jedan je od najznačajnijih događaja i datuma u historiji ove škole, što i autor ove monografije s pravom naglašava. Osnovna muzička škola tako dobija svoj krov nad glavom, a grad Gračanica svoju „muzičku kuću“, na koju može biti ponosan. Ta je kuća postala ne samo malo muzičko učilište za mlade i talentovane Gračanlije, već prepoznatljivo mjesto i drugih kulturnih događaja od značaja za ovu općinu, ali i šire.

Nakon preseljenja u nove prostore, u daleko povoljnijim uslovima, škola postiže još bolje rezultate, dajući poseban ton i „šmek“ društvenom i kulturnom životu vlastite sredine, ali i osvajajući zapažene nagrade i priznanja na raznim domaćim i međunarodnim muzičkim takmičenjima i smotrama. To se jasno može iščitati na stranicama ove knjige.

Dobro je da se pišu i štampaju ovakve knjige. Po svojoj namjeni i strukturi, to jesu svojevrstne spomenice, ali su i dobra svjedo-

čanstva i značajni izvori podataka za neke buduće historijske priče i sinteze, za neku buduću kulturnu historiju Gračanice u kojoj ova škola doista ima svoje istaknuto mjesto.

Zahvaljujući uloženom trudu autora, ova knjiga je koncipirana kao važan zapis o društvenom i kulturnom razvoju Gračanice. U njoj nalazimo mnoštvo imena mladih talentovanih ljudi, mnogih pregalaca, entuzijasta, koji su svoj život posvetili ovoj školi i istovremeno učinili život u Gračanici boljim, ljepšim i humanijim. Teško je izdvojiti neka imena, a ne ogriješiti se o ona druga, pogotovo u ovom kratkom prikazu knjige. Ni autor ih posebno ne izdvaja, ne samo bojeći se greške, već iz uvjerenja da su svi oni, svako za sebe dali veliki doprinos razvoju ove škole, pri čemu mislimo na nastavnike, ali i na roditelje, saradnike, pomagače. Mnogih nastavnika se sjećamo sa đачkih smotri i priredbi, kada nam se poslije uspjelog nastupa svojih đaka poklone i osmjehnu se, a onda se opet vraćaju njima, obučavajući ih da vole umjetnost, a to znači da vole život i sve ljude oko sebe.

To je ta druga plemenita misija ove škole, koju jasno možemo iščitati na stranicama monografije.

I doista, kada se pažljivo iščitaju stranice Monografije, jasno se dolazi do spoznaje koliko je ova ustanova doprinijela da Gračanica postane i da bude pristojno mjesto za život čovjeka. Nije li to i glavni smisao njenog postojanja.

Obilje slika i dobro tehničko uređenje, te svakako prikladan dizajn ove knjige, značajno upotpunjuje njen narativni dio i predstavlja dragocjenu dokumentarnu građu i svojevrstan izlog kulturnih dostignuća Gračanice u toku protekle četiri decenije.

Zato je ova knjiga važna za kulturnu historiju Gračanice, mnogo više nego što nam se na prvi pogled čini.

Prof. dr. Omer Hamzić